

MAHATMA PHULE KRISHI VIDYAPEETH, RAHURI

All India Network Project on Jute & Allied Fibres अखिल भारतीय ज्युट व इतर धागावर्गीय पिके प्रकल्प

अं. क्र.	विषय	तपशिल
१	संशोधन केंद्राचे नांव पत्ता व संपर्क Name & complete address of Research Scheme	अखिल भारतीय ज्युट व इतर धागावर्गीय पिके प्रकल्प, मफुकृवि, राहुरी All India Network Project on Jute & Allied Fibres, MPKV, Rahuri
२	संशोधन केंद्राचे स्थापन वर्ष Year of Establishment	१९९५-९६ 1995-96
३	संशोधन योजना/ केंद्र स्थापनेबाबतचा प्रमुख उद्देश Major objectives/ Mandate for establishment of Research Scheme/ Centre	<ol style="list-style-type: none"> ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांच्या अनुकांचा अभ्यास. ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांमध्ये संकरिकरण करून सुधारित वाण निर्मितीच्या दृष्टीने संशोधन करणे. ज्युट व इतर धागावर्गीय नेटवर्क प्रकल्पातर्फे विविध वाणांच्या प्राथमिक व अग्रिम चाचण्या घेऊन अहवाल सादर करणे. ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांमध्ये खत व तणव्यवस्थापन यावर संशोधन करणे. ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांमध्ये विविध पिकपद्धतीवर (आंतरपिके व पिक फेरपालट) संशोधन करणे. ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांमध्ये बिजोत्पादन वाढीसाठी संशोधन करणे. <ol style="list-style-type: none"> Evaluation of JAF germplasm for yield, quality, biotic stresses etc. Creation of variability/ NHP selection and identification of elite lines in jute & allied fibres. Multilocation evaluation of elite lines of Jute & allied fibres with improved fibre yield, quality and resistance to diseases and pests. Site specific nutrient management and integrated weed management for higher productivity of jute and allied fibre based cropping systems. Conservation agriculture and cropping system

		<p>research in jute and allied fibres for higher productivity and profitability.</p> <p>६. Development of seed production technologies in Jute and allied fibres.</p>
४	<p>ऐतिहासिक पार्श्वभूमी</p> <p>Historical Background</p>	<p>अखिल भारतीय ज्युट व इतर धागावर्गीय पिके प्रकल्प भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद, नवी दिल्ली तर्फे महात्मा फुले कृषि विद्यापीठासाठी सन 1993-94 साली मंजूर करण्यात आला. त्यानंतर सन 1995-96 मध्ये विद्यापीठ निर्णय होऊन कापूस सुधार प्रकल्पातर्गत कार्यरत करण्यात आला. सुरुवातीच्या काळात प्रकल्पातर्फे रोझेल, केनाफ व टोस्सा ज्युट या पिकांच्या उन्नत वाणांच्या चाचण्या घेणे व उत्तम धाग्याच्या उत्पादनशील वाण तयार करणे ही उद्दीष्टे समोर ठेऊन प्रकल्प सुरु करण्यात आला. त्यानंतर प्रकल्पाकडे टोस्सा ज्युट बिजोजपादनासाठी तंत्रज्ञान ही जबाबदारी देण्यात आली. सद्यस्थितीत प्रकल्पास, ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांमध्ये अनुकांचा अभ्यास, संकरीकरण, वाणनिर्मिती, खत व तणव्यवस्थापन आणि विविध पिकपद्धतीचा अवलंब इ. उद्दिष्टे देण्यात आलेली आहे.</p> <p>All India Coordinated Research Project on Jute & Allied Fibres was sanctioned during 1993-94 and was started functioning at Mahatma Phule Krishi Vidyapeeth, Rahuri during 1995-96 as per sanction accorded by Indian Council of Agricultural Research, New Delhi (ICAR). The Research work carried out this project is aimed to test the performance of promising entries of <i>Hibiscus sabdariffa</i>, <i>H. Cannabinus</i>, <i>C. olitorius</i> and identify suitable variety/genotypes with improved yield and fiber quality parameters. Further, a research on seed production technology in <i>C. olitorius</i> been also initiated.</p>
५	<p>मंजूर पदांचा तपशील:</p> <p>Details of sanctioned posts</p>	<p>सहाय्यक प्राध्यापक (वनस्पतीशास्त्र) - 01</p> <p>सहाय्यक प्राध्यापक (कृषिविद्यावेत्ता) - 01</p> <p>कृषि सहाय्यक - 01</p> <p>Assistant Professor (Plant Breeding)- 1 post</p> <p>Assistant Professor (Agronomy)- 1 post</p> <p>Field Assistant- 1 post</p>
६	<p>संशोधन योजना/ केंद्रामार्फत राबविण्यात आलेले वैशिष्ट्यपूर्ण उपक्रम:</p>	<p>सन 1995-96 पासून अखिल भारतीय ज्युट व इतर धागावर्गीय पिके प्रकल्प सलग्न संशोधन केंद्राच्या अंतर्गत संकरण, ज्युट, केनाफ व रोझेल पिकांच्या निर्माण केलेल्या उन्नत वाणांच्या प्राथमिक व उन्नत वाणांच्या चाचण्या घेण्यात आल्या व वाणनिर्मितीस हातभार लावला. आजतागायत या संशोधन</p>

	Significant/ innovative activities and programmes implemented by the Research Scheme/ Centre	<p>केंद्रावर जवळपास 500-600 वाणांच्या उत्पादनावर चाचण्या घेण्यात आल्या. दरवर्षी उन्नत वाणांच्या चाचण्या घेऊन त्याविषयीचे निष्कर्ष समन्वयक, नेटवर्क प्रकल्पाकडे सादर करण्यात आले व त्या अनुषंगाने नवीन वाण प्रसारित करण्यात आले. सदर प्रकल्प दरवर्षी कृषि विद्याविभागातर्फे ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांमध्ये, खतव्यवस्थापन, तणव्यवस्थापन, व विविध पिकपद्धती याविषयी चाचण्या घेतल्या जातात. सन 2016 पासून आजतागायत ज्युट व ताग पिकाच्या बिजोत्पादनासाठी एकुण चार शिफारशी राज्यस्तरीय स्तरावर प्रसारित केलेल्या आहेत.</p> <p>The promising entries developed by different research centers of All India Network Project on Jute and Allied Fibre in crops like <i>Hibiscus cannabinus</i>, <i>H. sabdariffa</i>, and <i>C. olitorius</i> were tested in Multilocation trial at this centre since 1995-96 under crop Improvement project. More than 500 promising genotypes were tested in this centre since inception. Every year promising genotypes were identified and communicated the results of the same to Network Project co-ordinator for further release of variety. Many varieties released by the project were tested at MPKV, Centre. The centre has conducting the research on package of practices in Jute and allied fibres. Based on agronomical studies three recommendations were approved for seed production technology one in Sunnhemp and three in Jute crop.</p>
7	संशोधन योजना/केंद्रामार्फत विकसित / प्रसारित करण्यात आलेले वैशिष्ट्यपूर्ण सुधारित/ संकरित वाण, कृषि तंत्रज्ञान Major improved/ hybrid varieties, agriculture technologies developed at Research Scheme/ Centre	Nil
८	संशोधन योजना/ केंद्रामार्फत प्रसारित करण्यात आलेले वैशिष्ट्यपूर्ण कृषि संशोधन शिफारशी	<p>1. खरीप हंगामाध्ये तागाच्या अधिक बिजोत्पादनासाठी मध्यम खोल जमिनीमध्ये 30 x 10 सेंमी अंतरावर पेरणी करतांना 5 टन शेणखताबरोबर 20:60:40 किलो (नत्र, स्फुरद, पालाश) प्रति हेक्टरी अन्नद्रव्याची मात्रा संरक्षित पाण्यासोबत देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे</p> <p>2. खरीप हंगामाध्ये ज्युट पिकाच्या अधिक बिजोत्पादनासाठी मध्यम खोल जमिनीमध्ये 5 टन शेणखतासोबत 80:40:40 किलो</p>

	Major agriculture technological recommendations released by Research Scheme/ Centre	<p>(नत्र, स्फुरद, पालाश) प्रति हेक्टरी अन्नद्रव्याची मात्रा देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे</p> <p>3. ज्युट (सी.ओलीटोरीयस) पिकाच्या अधिक बिजोत्पादनासाठी बागायत पेरणी 24 व्या आठवड्यात (11-17 जुन), 60 x 15 सेंमी अंतरावर करून 45 दिवसांनी शेंडा खुडण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p> <p>4. महाराष्ट्रातील मध्यम व खोल जमीनीत खरीप हंगामामध्ये टोस्सा ज्युट पिकाच्या अधिक बिजोत्पादनासाठी व आर्थिक फायद्यासाठी शिफारसीत 25 टक्के नत्र (20 किलो / नत्र हे.) शहरी कंपोस्टव्दारे व 75 टक्के नत्र (60 किलो / नत्र हे.) तसेच 100 टक्के स्फुरद (40 किलो /हे.) व पालाश (40 किलो /हे.) आणि 5 किलो मग्नोशियम सल्फेट /हे रासायनिक खताव्दारे देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sowing of Jute (<i>C. olitorious</i>) during 24th meteorological week (11th -17th June), at 60 x15 cm spacing and topping at 45 DAS is recommended for higher seed production under irrigated condition. 2. Sowing of sunnhemp on medium deep soil at spacing 30 X10 cm with application of FYM @ 5.0 t/ha along with fertilizer dose of 20:60:40 (N:P₂ O₅ :K₂ O,) kg/ha is recommended for maximum seed yield in kharif season with protective irrigation. 3. Application of FYM @ 5 ton/ha along with fertilizer dose of 40:40:40; N:P₂ O₅ : K₂ O kg/ha at sowing time and 40 kg N/ ha at 30 days after sowing is recommended for higher seed production of tossa jute (<i>Corchorus olitorius</i> L.) on medium deep soil in kharif season. 4. Application of 25 % RDN (20 kg N ha⁻¹) through unban compost and 75% RDN (60 kg N ha⁻¹) + 100% P₂O₅ (40 kg ha⁻¹) and K₂O (40 kg ha⁻¹) + 5 kg MgSO₄ ha⁻¹ through chemical fertilizers is recommended for higher seed production and monetary returns of Tossa jute (<i>Corchorus olitorius</i> L.) in kharif season on medium deep soils of Maharashtra.
९	पुढील संशोधनाची दिशा	<ol style="list-style-type: none"> 1. ज्युट, केनाफ व रोझेल पिकांचे वाढत्या हवामानानुसार तापमान वाढीस अवर्षण तसेच किड व रोगास प्रतिकारक /सहनक्षम वाण निर्मिती करणे. 2. रोझेल व ज्युट पिकांच्या अन्नप्रक्रीया व मुल्यवर्धनासाठी उपयुक्त पिक वाणाची निर्मिती करणे.

	Future road map of the research	<p>3. ज्युट, केनाफ व घायपात पिकांच्या दुर्मिळ व नाश पावत चाललेल्या वाणांचे संवर्धन व जतन करणे.</p> <p>4. अपारंपारीक पिके व पिक वाणांचा अभ्यास करणे (ज्युट, केनाफ व रोझेल).</p> <p>1. To undertake the research on thermal stress and pest and disease resistance/ tolerance in jute and allied fibres.</p> <p>2. Development of value added products and food processing in roselle.</p> <p>3. To protect the geographic indicators/ conventional genotypes of jute and allied fibres.</p> <p>4. To undertake the studies on non-conventional crops and varieties of jute and allied fibres.</p>
१०	<p>संशोधन योजना /केंद्राच्या सुधारणेसाठी/ बळकटीकरणासाठी आवश्यक असलेले उपाय</p> <p>Measures required for improvement/ strengthening of the Research Scheme/ Centre</p>	<p>१.ज्युट व ताग पिकांचे हिरवळीचे खत म्हणून वापर करण्यास संशोधन करणे आवश्यक.</p> <p>२. ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांचे राज्यात शेतक-यांनी धाग्यासाठी उत्पादन घेण्यास प्रवृत्त करण्यासाठी प्रशिक्षण घेणे.</p> <p>३.ज्युट व इतर धागावर्गीय पिकांच्या विविध पिकपध्दती / फेरपालट या विषयी संशोधन करणे.</p> <p>1. To undertake the research on utilization of jute and sunnhemp for green manuring.</p> <p>2. To initiate the farmers for fibre production of jute and allied fibres through farmers training programme.</p> <p>3. To undertake the research on Conservation agriculture and cropping system research in jute and allied fibres for higher productivity and profitability.</p>
११	<p>संशोधन योजना / केंद्राचे ऐतिहासिक नाविन्यपूर्ण ठळक घडामोडीचे क्षणचित्रे/ फोटो</p> <p>Photographs (jpeg) of historical and innovative activities of the Research Scheme/ Centre</p>	Attached separately

